

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΕΙΩΜΕΝΩΝ ΠΟΡΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ

Νικόλαος Μανάφης, Κοινωνικός Λειτουργός
Θεσσαλονίκη, 2023

Επιμερισμός των πόρων

Στον τομέα της παροχής φροντίδας, ο επιμερισμός των πόρων είναι η κατανομή των αγαθών και των υπηρεσιών υγείας στο κοινό. Σε ένα σύστημα υγείας παρόμοιο με το ελληνικό, η συγκεκριμένη κατανομή μπορεί να διακριθεί σε τρία κυρίως επίπεδα.

1. Στο ανώτατο επίπεδο, ο επιμερισμός των πόρων πραγματοποιείται από την κυβέρνηση και αφορά στο ποσοστό του εθνικού εισοδήματος που αφιερώνεται στον τομέα της υγείας και σε άλλους παρεμφερείς κλάδους
2. Σε μέσο επίπεδο, η διαδικασία της κατανομής επιτελείται σε διάφορες βαθμίδες από κεντρικές κρατικές δομές, δηλαδή στην ελληνική πραγματικότητα κυρίως από τα αρμόδια υπουργεία, τις διοικήσεις των ασφαλιστικών ταμείων και άλλες υπηρεσίες παροχής υγείας, τις περιφερειακές διοικητικές δομές, όπως είναι οι υγειονομικές περιφέρειες στο ελληνικό σύστημα υγείας, καθώς και τις διοικήσεις των νοσηλευτικών ιδρυμάτων
3. Τέλος, ο επιμερισμός των πόρων στο κατώτερο επίπεδο εφαρμόζεται σε άμεση σχέση με τον κάθε ασθενή ατομικά, κυρίως από τον ίδιο τον ιατρό ή από μικρή ομάδα ιατρών

Ο ορθός επιμερισμός των διαθέσιμων πόρων είναι εξαιρετικά σημαντικός για τη λειτουργία του υγειονομικού συστήματος της πολιτείας. Οι διαρκώς αυξανόμενες προσδοκίες του κοινού, καθώς και η συνεχής επιστημονική και τεχνολογική εξέλιξη της Ιατρικής πρέπει να βρίσκονται σε ισορροπία με τις δαπανηρές σύγχρονες διαγνωστικές και θεραπευτικές μεθόδους και τους στενά καθορισμένους προϋπολογισμούς.

Η ηθική του επιμερισμού των πόρων πρέπει να ανταποκρίνεται στην έννοια της κοινωνικής δικαιοσύνης και στο καθήκον του επαγγελματία υγείας για την προστασία του ασθενούς. Η αλληλεξάρτηση μεταξύ της παροχής φροντίδας και της διαθεσιμότητας πόρων είναι πρακτικά αναπόφευκτη. Ωστόσο, ο βαθμός στον οποίο το λειτούργημα του επαγγελματία υγείας πρέπει να επηρεάζεται από τη δυνατότητα οικονομικής υποστήριξης αποτελεί ένα αμφιλεγόμενο θέμα. Αφ' ενός, υπάρχει η άποψη ότι ο επαγγελματίας οφείλει να προσφέρει στον ασθενή οποιαδήποτε ωφέλιμη δυνατότητα, χωρίς να επηρεάζεται από το οικονομικό κόστος ή από άλλες κοινωνικές επιφυλάξεις. Αφ' ετέρου, άλλοι υποστηρίζουν ότι η υποχρέωση του επαγγελματία υγείας απέναντι στον ασθενή δεν μπορεί πλέον να είναι μονοσήμαντη, αλλά πρέπει να διέπεται από μια δυναμική ισορροπία μεταξύ της αφοσίωσης στο καθήκον και της εύλογης απαίτησης για ορθολογική κατανάλωση των πόρων, προκειμένου να ωφεληθούν άλλοι ασθενείς και εν γένει το κοινωνικό σύνολο.

Πολιτικές Υγείας

Είναι γεγονός ότι η πρόοδος της δαπανηρής βιοϊατρικής τεχνολογίας είναι αναπόφευκτη και σχεδόν καθολικά αποδεκτή. Καθώς λοιπόν το κόστος παροχής ιατρικής φροντίδας αυξάνεται, πρέπει να διαμορφωθούν πιο συνειδητές πολιτικές υγείας για τον εξορθολογισμό των δαπανών, πάντα με γνώμονα τα ταυτόχρονα συμφέροντα του πολίτη και της κοινωνίας. Η μεταβίβαση ορισμένων δαπανών του δημοσίου στους ιδιώτες είναι μια πολιτική απόπειρα, η οποία από τη μια πλευρά μπορεί να επιλύσει κάποια οικονομικά προβλήματα σε περιπτώσεις μη επειγόντων περιστατικών, από την άλλη όμως δεν μειώνει πραγματικά το κόστος και, παράλληλα, επιδρά ανασταλτικά στο δικαίωμα της ισότητας στην πρόσβαση των υπηρεσιών ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης.

Στρατηγικές διαχείρισης πόρων

Μπορούν να χρησιμοποιηθούν διάφορες στρατηγικές σχεδιασμού που θα βοηθήσουν στη διαχείριση των οικονομικών πόρων με γνώμονα το συμφέρον του ασθενούς. Μερικές από αυτές είναι:

- ❖ Προγράμματα ενθάρρυνσης ασθενών για αναζήτηση φροντίδας σε πρωιμότερο στάδιο (πχ προληπτικά μέτρα για την προαγωγή της υγείας, όπως αντικαπνιστικές καμπάνιες, ενημέρωση για βλαπτικές συνέπειες του ήλιου, κτλ.)
- ❖ Ανάπτυξη πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας
- ❖ Συντονισμός μεταξύ των φορέων παροχής φροντίδας, την εισαγωγή ελεγκτικών μηχανισμών για την ανίχνευση των υπέρμετρων εξόδων, αλλά και τη διαφύλαξη της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών

Ηθικά ζητήματα διαχείρισης οικονομικών πόρων

Ο στόχος του επαγγελματία υγείας πρέπει να είναι η παροχή της καλύτερης δυνατής φροντίδας υγείας μέσα στα όρια που επιτάσσονται από τις δυνατότητες του συστήματος υγείας γενικά και των εκάστοτε υπάρχουσών καταστάσεων στο νοσοκομείο, το τμήμα ή το ιατρείο.

1. Κάθε εφαρμοζόμενη παρέμβαση πρέπει να είναι τεκμηριωμένα ωφέλιμη για τον ασθενή
2. Επιβάλλεται η ελαχιστοποίηση της χρήσης εξετάσεων και θεραπειών, οι οποίες είναι οριακά αποτελεσματικές, ενώ ταυτόχρονα αυξάνουν το κόστος σε υπερβολικό βαθμό ή ενέχουν σοβαρούς κινδύνους από ανεπιθύμητες ενέργειες
3. Ο επαγγελματίας υγείας οφείλει να αναζητά την καταλληλότερη διαγνωστική και θεραπευτική πράξη, προκειμένου να επιτευχθεί ο ίδιος στόχος με το λιγότερο δυνατό οικονομικό κόστος
4. Είναι θεμιτό ο επαγγελματίας να υπερασπίζεται τα δικαιώματα του ασθενούς του, αλλά δεν πρέπει να χειραγωγεί το σύστημα, προκειμένου να επιτύχει μεροληπτική αντιμετώπιση προς όφελος του συγκεκριμένου ασθενούς σε βάρος άλλων

4. Η κατανομή των ανεπαρκών πόρων πρέπει να καθορίζεται από ηθικά και επιστημονικά κριτήρια, όπως είναι η αναγκαιότητα της παρέμβασης και η κλινική αποτελεσματικότητά της
5. Ο ασθενής έχει το δικαίωμα να πληροφορείται για τους περιορισμούς που θέτει το δυνητικό κόστος μιας παρέμβασης. Η συγκεκριμένη ενημέρωση πρέπει να εφαρμόζεται με ευαισθησία
6. Η αναζήτηση λύσεων σε ανεπάρκειες του συστήματος μέσα από ανώτερες ιεραρχικά δομές (π.χ. διοίκηση του νοσοκομείου, υπουργείο υγείας) είναι επιτρεπτή και επιθυμητή
7. Ο επαγγελματίας υγείας έχει την επιπρόσθετη υποχρέωση να μεριμνήσει για την υγεία του συνόλου των μελών της κοινωνίας και να διατηρήσει την εμπιστοσύνη που δείχνει η πολιτεία στο ρόλο του